

MØNTFUNDET FRA KONGSØ PLANTAGE

AF

GEORG GALSTER

Lørdagen den 14. januar 1905 var husmand Anders Peter Jensen af Tyklund med ejerens tilladelse i færd med at grave sand på skrænten af en ikke synderlig høj bakke på ejendommen matr. nr. 3b af Tyklund, ca. 550 m vest for plantørboligen i Kongsø plantage, Vrads sogn og herred, Århus amt. Han fik da nogle små mønter på skovlen. Umiddelbart derefter kom plantøren, Adolf Jacobsen, til stede, og i forening opsamlede de mønter, sølvsager og nogle læderstumper, rimeligvis rester af en pung. Findestedet er vist på det fig. 1 gengivne udsnit af et ældre målebordsblad; det er umiddelbart under syvtallet i 257, højden i fod (80.7 m på målebordsblad af 1962), bakken lige vest for Fuglemose. Fig. 2 viser stedet (der, hvor skovfogden står), som det så ud i marts 1963 med bevoksning, som ikke

Fig. 1. Udsnit af målebordsblad 2709/10, målt 1872, rettet 1913.

Fig. 2. Findestedet i marts 1963.

fandtes 1905 [1]. Plantagen, der var anlagt 1899 på hedejord på en fordums kongelig vildtbane, har navn efter en lille sø på stedet. Den ejedes af justitsrådinde, enkefru Marie Hostrup-Schultz i København og administreredes af skovrider Johansen i Århus på det danske Hedeselskabs vegne.

På grundlag af en meddelelse i Nationaltidende af 21. januar anmodede Den kongelige Mønt- og Medaillesamlings administrerende inspektør, Peter Hauberg, efter gængse praksis herredsfoged Langkilde i Brædstrup om at foranledige fundet i sin helhed indsendt. Dette skete den 28. samme måned. Herredskontoret opgjorde antallet til 557 hele, 105 beskadigede mønter samt en ring og 13 stk. rester af smykker, alt af sølv, et par læderstumper og nogle træstumper. Mønterne vejede 638 g, hvorfor finderens modtog 100 kroner (godtgørelse 65,25 kr. og ducør 34,75 kr.), hvortil kom 10 kr. for de øvrige sager, som afgaves til Nationalmuseets Anden Afdeling.

Hauberg indførte mønterne i Samlingens fundprotokol (nr. 973) på sin sædvanlige omhyggelige måde, således at de til enhver tid lader sig identificere. Men selvsagt er mange, især defekte og slidte mønter, som dengang

1. For målebordsblad og fotografi af findestedet takkes civilingeniør Jørgen Hostrup-Schultz.

var ubestemmelige, nu bedre tid- og stedfæstede, ligesom man nu i flere tilfælde er kommet til andre resultater.

Fundets mønter fordeler sig således på de enkelte lande:

Danmark	71 + 12 halve	14 %
England	152 + 37 halve og 3 kvarte	} 29 %
Irland	2	
Tyskland	327 + 39 halve og 4 brudstykker	56 %
Bøhmen	1	} 1 %
Ungarn	2	
Italien	4	
559 + 88 halve, 3 kvarte, 4 brudstykker ...		100 %

Nogle få af mønterne er gennemborede, så at de kunde bæres til pynt i snor om halsen (nr. 57, 62, 125). Mange af mønterne er skrammede, sammenbøjede og overbrudte, idet man har prøvet sølvets smidighed og finhed ved at bøje dem, bide i dem eller stikke i dem med en knivspids. En del er overklippet efter møntprægets korslinjer for at få halve penninge, nogle få (nr. 167, 168, 243) er yderligere overklippet som kvart penninge. Desuden er der en del brudstykker, der ligesom de ituhuggede sølvsager viser tilbage til den tidligere »Hacksilber«-periode, da nordboerne ikke agtede på slagen mønt, men købslog med vejjet sølv.

De danske mønter fordeler sig således på konger og møntsteder:

Knud den Store (1018–35). Lund		4	} 25 + 8
Hardeknud (1035–42). Lund		19 + 6 halve	
Roskilde		2 + 2 halve	
Ålborg		7	} 46 + 4
Ørbæk		14 + 2 halve	
Århus		7	
Ribe		4	
Hedeby		14 + 2 halve	
		71 + 12 halve	

Som man kan vente efter findestedet, er de jyske mønter i flertal, skønt møntsmedjen i Lund var Danmarks mest produktive. I flere tilfælde kan det være vanskeligt at skelne mellem London og Lund, når typen som ved nr. 1 er ren engelsk. Den her anvendte stavemåde LVDI er efter Haubergs påvisning særkende for Lund. Det kan vel være rune-ortografi, hvor N kan lades ubetegnet foran D[2]. Navnet ILVE er nordisk (Illugi) og forekom-

2. Haubergs nedenfor s. 78 anførte værk s. 112 ff. Lis Jacobsen og Erik Moltke: Danmarks Runeindskrifter (Kbh. 1942) sp. 866.

mer på Lundemønter fra Knud den Store, Magnus og Sven Estridsen [3]. RIST er stærkt bøjet præf. ind. sing. 3. person af verbet *rista*. På runesten forekommer også »rist(runar)« uden object som her [4], men på mønter er en sådan stempelskærer-formel uden sidestykke.

I nogle tilfælde er det vanskeligt at skelne mellem Knud og Hardeknud. Det gælder således nr. 7 med ✠CNVTNAR|REX. Det er her opfattet som en forvanskning af Hardecnut, således som også hos Hildebrand (nr. 135), der med urette har henført den til London. Når Hauberg har henført mønten til Knud den Store, er det påvirket af Erslevs formodning om, at NAR REX betegner »rex Norvegiæ« [5], hvad der er meget usikkert. Mønterne fra Ørbæk med forvansket kongenavn eller helt meningsløs omskrift lader sig heller ikke nærmere tidsfæste; de er derfor her alle henført til Hardeknud. Lefwine forekommer som møntpræger i Lincoln under Knud den Store (Hild. 1593–4); mærkeligt nok er både hans og det engelske møntsteds navn sat på denne mønt af dansk type.

De angelsaksiske mønter fordeler sig således på kongerne:

Æthelræd II den Rådvilde (978–1016), 9 møntsteder ...	12
Knud den Store (1016–35), 23 møntsteder	85 + 20 halve og 2 kvarte
Harald Harefod (1035–39), 19 møntsteder.....	55 + 17 halve
Hardeknud (1039–42)	1 kvart
	152 + 37 halve og 3 kvarte

Mærkelig er især en mønt, der her er indført under Æthelræds efterligninger (nr. 65). Den er af lidt grovere udførelse, har kongenavnet lidt forvansket og bagsideomskriften ✠NHTINCSITV, hvis 4 sidste bogstaver ligner stednavnet Sigtuna, som det skrives på Olov Skatkonges og Anund Jacobs mønter. Allerede i første udgave af sit værk om de angelsaksiske mønter henledte Hildebrand opmærksomheden på denne lighed, der havde en særlig interesse for svenske numismatiker. I en artikel i *British Numismatic Journal* 1915 gik H. Alexander Parsons stærkt ind for den antagelse, at denne mønt, der foreligger med to forside-varianter, skal være slået i Sigtuna, hovedstaden for "the historic Odin" (!). Thordeman, der yderligere bemærker, at vægten stemmer nøje overens med gennemsnitsvægten af Olov Skötkonungs mønt med samme bagside, mener også, at alt taler for, at mønten er udgået fra mønthuset i Sigtuna [6]. Uden dermed at ville tage

3. Gunnar Knudsen og Marius Kristensen: *Danmarks gamle Personnavne I* (Kbh. 1936–40) sp. 613. Hauberg: Knud 14, Magnus 1 og Sven Estridsen 6.

4. Jacobsen-Moltke sp. 699.

5. Erslevs nedenfor s. 77 anførte afhandling s. 176 note 1. Hauberg s. 192 nr. 16.

6. Hildebrands s. 78 anførte værk, Stockholm 1846, s. 98 note til nr. 1734. H. Alexander Parsons: *Some Coins of Sigtuna Inscribed with the Names of Æthelred, Cnut, and Harthacnut*.

afstand fra denne meget mulige antagelse er mønten anbragt her under efterligninger af Æthelræds mønter.

Noget over halvdelen af pengesummen er fra Tyskland, hvis område dengang strakte sig fra Schelde-Maas i vest til Elben-Saale i øst. Det omfattede altså Nederlandene med Brabant og det halve Flandern (kaldet Nedre-Lothringen), Lothringen, Elsas og det meste af Svejts, vest og syd for dets nuværende grænser.

Medens de angelsaksiske mønter – bortset fra efterligninger – er vel prægede, idet udmøntningen ligger fast i kongernes hånd, er det modsatte tilfældet med de tyske. De er slået skødesløst, ofte med stempler, der er slidte indtil ulæselighed. Mange møntherrer har fået eller tiltaget sig retten til at slå mønt. De tyske mønter i fundet fordeler sig på 5 konger (kejsere), 3 ærkebisper, 6 biskopper, 3 hertuger, 4 grever, slået i 31 angivne møntsteder.

Iøvrigt fordeler de sig således efter territorier:

Øvre-Lothringen	8
Nedre-Lothringen	16 + 1 halv
Rhinland	56 + 24
Frisland	26
Saksen	91 + 10
Franken	92 + 1
Svaben	4 + 2
Bajern	7
Ubestemmelige	16 + 1 og 4 brudstykker
Blanketter	11
327 + 39 halve og 4 brudstykker	

Som rimeligt er, er vort naboland Saksen rigest repræsenteret, og her er det atter de tidligere så omstridte Otto-Adelheids mønter (med 64 + 7 ex.), der tæller mest. Medens Menadier hævdede, at de oprindelig var slået til minde om Otto I's og hans dronning Adelheids indtog i Magdeborg 952 og siden fortsat prægede, mente Dannenberg, at mønternes navne angik kejserinde Adelheid som formynder for sin sønnesøn Otto III i årene 991–995, og at de er slået i Goslar af sølv fra Rammelsberg, men at udmøntningen er fortsat længe efter 995. Denne tolkning, som bestyrkes af møntfundene, har Vera Jammer stærkt underbygget i sin afhandling om møntprägningens begyndelse i hertugdømmet Saksen [7].

BNJ vol. XI (London 1916) s. 4. Bengt Thordeman: Sveriges Medeltidsmynt. Nordisk Kultur XXIX (Sth. 1936) s. 9.

7. Vera Jammer: Die Anfänge der Münzprägung im Herzogtum Sachsen (10. und 11. Jahrhundert). Numismatische Studien herausgegeben von Walter Hävernich Heft 3/4 (Hamburg 1952) s. 62 ff.

Det vides ikke, hvor hertugerne Bernhards mønter er slået, muligvis i Lyneborg. Ditmer, broder til Bernhard II, har slået mønt et sted ved Nedre-elben.

I Franken er det de store Rhinbyer, Mainz, Speier og Worms, der i delvis nær beslægtede mønttyper leverer det største antal mønter, henholdsvis 37 + 1, 12 (16?) og 26 eksemplarer, ligesom det i Rhinlandet er Cöln, der yder det største bidrag (46 + 21 ex.); men her må bemærkes, at en del af disse er efterligninger, slået i Rhinstæder som Andernach og Remagen og vel også andetsteds; de lader sig ikke let adskille fra de mønter, der virkelig blev slået i den så dominerende handelstad. Også de frisiske købmænd anvendte kølnsk mønt, derfor er der et så forholdsvis mindre antal frisiske mønter med i pengesummen, end hvad man på forhånd kunde vente. At de fjernere liggende landsdele, Øvre- og Nedre-Lothringen, Svaben og Bajern kun er sparsomt repræsenteret, er meget naturligt, selv om Regensburg også som møntsted spillede en vigtig rolle på handelsvejen ind til Bøhmen og videre østpå. En forholdsvis lille rest (21 ex.) lader sig ikke bestemme nærmere, skønt man i det utydelige og slidte præg kan skimte så meget, at de muligvis er ukendte. Desværre lader de sig ikke gengive efter fotografi, kun nogle få af de tydeligste (nr. 325, 327, 328 og 331) er derfor afbildet her. 6 mønter og 4 brudstykker er fuldstændig utydelige, ligesom 11 eksemplarer aldrig har fået noget præg; om deres tyske hjemland kan der dog ikke være nogen tvivl. Endelig kan nævnes, at mønterne fra Verona som de eneste fra søndenfor Alperne slutter sig nøje til de tyske udmøntninger og hyppigt forekommer sammen med de tyske mønter i fundene.

I den her følgende fortegnelse over Kongsø-fundets mønter er hovedvægten lagt på beskrivelse af de danske mønter [8].

DANMARK

KNUD DEN STORE (1018–35)

<i>Lund</i>	Hele
*1. Brb., spids hjelm og scepter.)(Kors, ornamenten i vinklerne. Hbg. 10. Hild. G mgl. 0.82 g	1
Denne mønt, hvis bagside-omskrift er uden sidestykke, har samme forside og er af samme stempel som Hbg. Tab. II 10 (og 15) og Hild. type G 2745. Om henførelsen til Lund og stempelskæreren Illuge, se ovfr. s. 56–7.	
*2. Brb. t. v., skulderpanser.)(Stort kors. Hbg. 23 var. Hild. Da 2736. 0.92, 1.00 g	2

8. Henvisninger se s. 77–8.

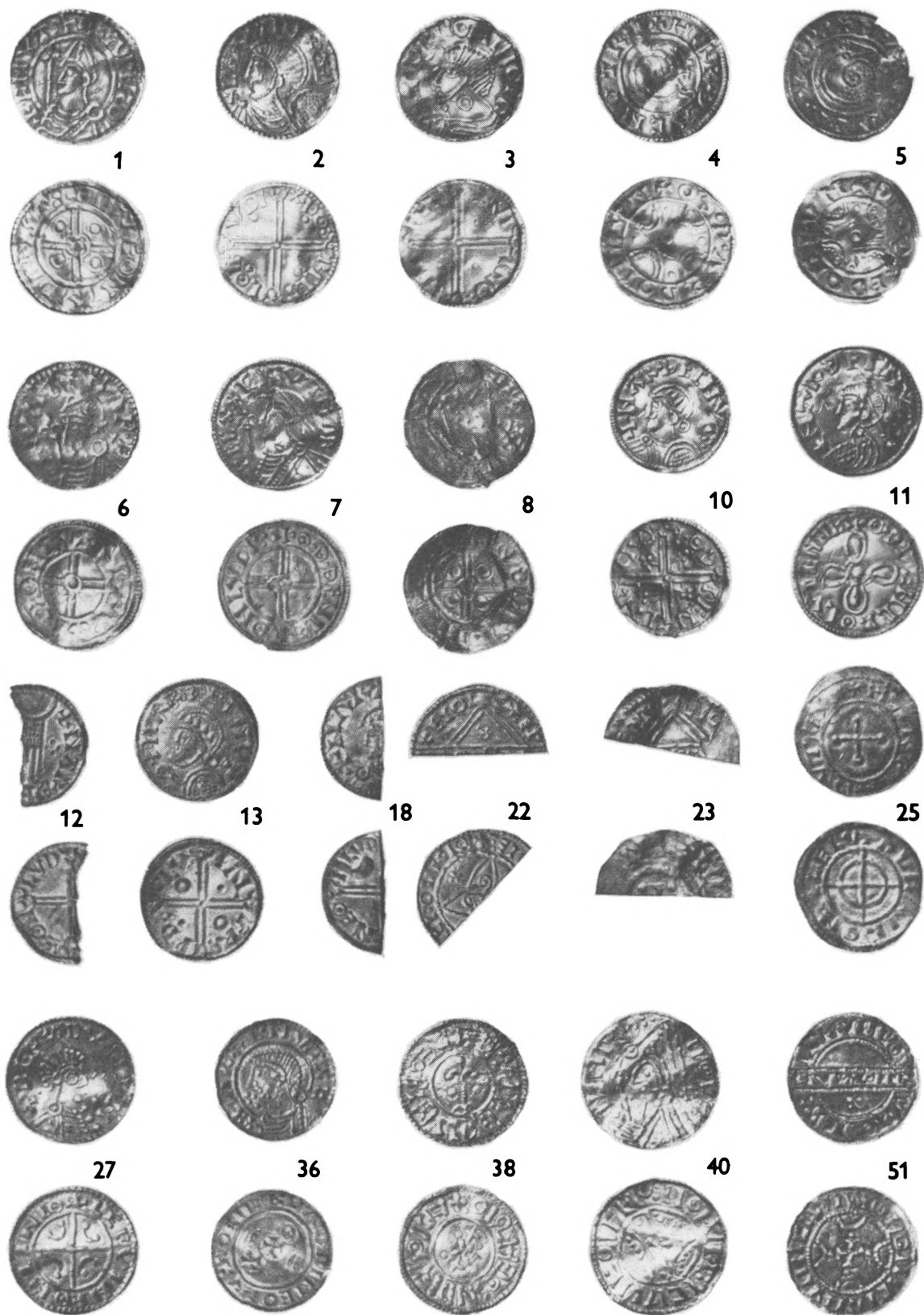

Fig. 3. Danske mønter.

- 1 +ENVY++ANLO ||+ILVEONLVDI:RIST
- 2 xENVYREX'XA ||xθθ:|REET|LØL:VDI
- 3 +IIIOIIIOHIIIOIC ||+NI|INO|VVI|IOII
- 4 +HXRØXENVYRE ||+OS·PARDONLVN
- 5 +H·A·RDAC·N·V·T·R ||+θEOθREDONLVN
- 6 +HAR:Ø|ACVNT ||+ALFVARØ·ONLV
- 7 +ENVYTNXR|REX ||+θθθEN|XRØNLVDI:
- 8 +HARE|ENVY... ||+OVθCILONLVN·D·I·
- 9 +NXRθEENVY:· ||Oθθ|EN|C|RON|LVD
- 10 +Oθ|θEN|C|XR|OLV
- 11 +NXRθEENVY ||+θθθENCRØLVDENNE
- 12 +N.....TRE+ ||+GX|RFIN.....
- +NXRθE..... ||.....EØH|LVD
- 13 +NXRθEENVY ||+XL|FPAR|D:·|OLV
- 14 xNXRθENV ||xAL:|FPAR|DØL|VDI:
- 15 +X|LFP|RD:·|ONL
- 16 +HXRθENVY
- 17 NXRθEENVY ||+XL|PIN|EON|LVD
- 18 +NXRθ..... ||.....NEØ|NLVD
- 19 +HARθE..... ||...ME|RL...
-ENVYREX ||+SV|ME.....
- 20 +HARθACVNT ||+θØ|RC|TLO|NLV·
- 21 +OIVθ+|OθC|E|OθOθ|CIIΓθ ||+OθII|EΛIII ||+·IOHθE-|C|OθOθ+|E|CθIE
- 22 +θ+EI'.....|x|EIθI ||+TEIO.....|C|OθIII|C|Oθ:
- 23 +EIO.....EONQ ||...NI|IV...
- 24 +OθIIΓ+RNCI+EθIIθ+CθIII: ||+HθCΓHθ VENCΓθ VEDVIG

Fig. 4. Indskrifter på øst-danske mønter.

Hele

Det nævnte »skulderpanser«, der svæver frit over v. skulder, hører ellers ikke til tegningen af denne mønttype. På forbilledet, Æthelræds type E (og især E var. b = E + D), er det en del af brynjen, som dækker v. skulder.

- *3. Som nr. 2, men uden »skulderpanser« og med o på halsen. 1.12 g... 1

HARDEKNUD (1035–42)

Lund

- *4. Lindorm med to par fødder rugende på en skat.) (Korsstillede buer. Hbg. 1. 1.00 g 1

- 25 +HARÐALENVTVXI ||+ALFRICONALEBV
 26 +ILIIΘICIIIVIIΘIII ||+VIIICIIIIΘICIIIVIIΘII
 27 +REXXCVNAN: ||+LEFVINEΘNLINCO
 28 :HVIO+:CIIΘIII+ ||+IIΘIIICIIVΘIIICIIΘIII
 29 CIIΘIIVI+ΓIΘIII ||+IIII+VIDIIIIIIIΘIN
 30 CIIICIIΘVICIIΘIII+ ||+IΘCIVIIΘIIICIIΘIII
 31 HIΘ.....+ ||+.....IIFIIΘIII
 32 +HIOI+HIIICIIII ||+IIIIIIICIIIIIIIΘNDI
 33 7HIIΘI+HIIIIΘIC ||+IΘII+Θ·IIITIIIIΘIII
 34 IIIIΞIIIIII/π ||·IIV··IIII·IIIV·=HI·
 35 IIIIIXΘ+I:INCV+ ||+IΘIIIIIIIVOIIIVOIVI
 36 +:HARÐ·C·NV·TXI: ||+:CI·ADPINEON·A·ROSII:
 37 +IDR·ΓOΩIG ||+:CΓRIIIG2ΘIG
 38 OIIHIOΘ39IEH·I+ ||+:OIΩH3Θ:NDI·HIOIQ
 39 XEIIIOVOEIXOECIIOΘEII ||XIIΘILIIICIIΘIIVIIΘHΓ·
 40 :IIIGΘH·V·IIΘVHI ||IIΘIIΓRICVLIL·ΘIGHΘ:
 41 CIIIIΘICI+V ||+V·IIIOFI:IIICIIΘICIIΘII
 42 IDIO·CIIΘIIIIIIΘHII+IIIIΘHII ||+IIICILFIIFI·CIIICIFI
 43 VIOCEVNHVEON·CVEONH+IEVOEHII+ ||+IΘVERNΓOCHXCΘVEΓHΘIIC:
 44 HCNVHIOIIIVMΘ+HEIIVΘ ||XIIΘIHHIIIOIEIIIIIIΘII·:
 45 ||XIIΘCIIIVIIΘHVIΘHIIIEII
 46 XΘIIHIIIV·HIIHIIICII |3HIO·CIIHI ||+HIIIVHIIHΘIHHIIII
 47 +CIEICEVEIIIOICIEII· |ΘH3IΘI3 ||HIIH3ΓIIΘIICIIΘIGIIEII·
 48 +HICII...IVCIIIOIICIEI+O3H3II+ ||+HIOIIEIIEI...EIIIIIVO
 49 IIIΘIRIOI:II·HΘI:IEV {IIIIV·IIL ||+HIIICΘICIIΘ·HIIΘHIIIOI
 50 CIIHΘIIIIIDΘIFIΘ+IIIIΘI ||+Π·OI·FI·HIIΘI·HIIΘH·I
 51 IIVHICΘ:IVIIΘIICIV: IIVHIIΘ·V ||+IIVIΘHΘIICILIVHIEICI
 52 ||+HICILIVIIΘIIVHIEII:
 53 IHHCHVI·IIGIIVIIΘ: IIEΓHΘV ||+HIIICIVICIIICIIOIVGH·
 54 ...·IIKI..... ||...·HIIΘ.....

Fig. 5. Indskrifter på jyske mønter.

Hele

P i bagsideomskriften er angelsaksisk form for W. En Oswald slog mønt i Stamford under Knud den Store.

- *5. Som nr. 4, men ormen uden fødder, stort trekantet hoved. Beskadiget i randen (0.83 g) 1
- *6. Brb. t. v. med scepter.) (Kors. Hbg. 9. Hild. G var. a 103. Bruun *1397. 1.08, 1.23 g 2

Hele Halve

*7. 0.73 g	1	
Om henførelsen til Hardeknud og Lund se ovf. s. 57.		
*8. Hbg. 11. Hild. F 137. Itu (og sammenlimet) 0.83 g	1	
Mønttypen er identisk med Knud den Stores angelsaksiske type G (se ovfr. nr. 1). Hbg. gengiver Hildebrands tegning af mønten i Stockholm. Oudcil er ellers ukendt. Desværre er denne sjældne mønt meget ødelagt, således at slutningen af omskrifterne ikke er tydelige, de synes at afvige lidt fra tegningen hos Hild.		
9. Brb. t. v.) (Stort kors med vinkelmærker. Hbg. 23. Bruun 1414. 0.88, 0.98, 1.05 g	3	
*10. Samme forsidestempel som 9. 1.04 g	1	
*11. Brb. t. v.) (Køllekors. Hbg. 26. Hild. A 136. 1.00 g	1	
12. Hånd.) (Stort kors. Hbg. 27. Bruuns dubl. 44		1
* – Samme. (0.60 g)		1
*13. Brb. t. v.) (Stort kors. · o · o i vinklerne. Hbg. 28. Bruun 1448. 0.98, 1.03 g	2	
14. Samme, men o i 2. og 4. vinkel. Bruun 1449. 1.05 g	1	
15. Samme forsidestempel som 14. Bruun 1450. 1.07, 1.10, (0.58 g) . . .	2	1
16. Som 15, men bs. uden vinkelmærker. Bruun 1430. 0.97 g	1	
17. ✕ i 2. og 4. vinkel. Bruun 1432. 1.03 g	1	
*18. (Garfine). Halvmåne i 2. og 4. vinkel (0.55 g)		1
19. (Sumerled). (0.53 g)		1
Bruuns dubl. 63		1
20. 0.83 g	1	

Roskilde

21. To »gavle«. Tværfelt) (Treenighedsmærke. Hbg. 32. Erslev 28. Bruuns dubl. 87.	1	
*22. Erslev 35. (0.54 g)		1
*23. Kors med · i vinklerne. Hbg. mgl. Forsiden er som Erslev 32(=16), men kendes ellers ikke med denne bagside. (0.52 g)		1
24. 4 »gavle«.) (Treenighedsmærke. Hbg. 33. Erslev III fig. 11. Bruun 1474. 0.61 g	1	

Ålborg

*25. Kors.) (Kors på ring. Hbg. 39. Bruun 1479. Bruuns dubl. 93. 0.65, 0.72, 0.76, 0.78 g	5	
26. Bruun 1481. 0.74, 0.79 g	2	

Ørbæk

*27. Brb. t. h.) (Kors med U i vinklerne. Hbg. 42 var. Bruun 1518. 0.70, 0.82 g	3	1
Om henførslen se ovfr. s. 57.		
28. Bruun 1516. 0.62, 0.64, 0.71, 0.73, 0.75 g	5	
29. 0.77 g	1	

				Hele	Halve
30. Bruun 1507. 0.84 g				1	
31. (0.35 g)					1
32. Brb. t. v. Bruun 1503. 0.75 g				1	
33. 0.65 g				1	
32. Overbrudt. 0.76 g				1	
35. 0.71 g				1	
<i>Århus</i>					
*36. Brb. t. v.) (I midten XXO Hbg. 44. 0.80 g				1	
37. Brb. t. v.) (I midten ✠ X · Hbg. 45. Bruuns dubl. 111. 0.81 g	...			2	
*38. Scepter.) (I midten ✠ X ✠ Hbg. 46. Bruun 1524. 8.80, 0.85 g	...			3	
39. Brb. t. v.) (Ankerkors. Hbg. 47. Bruun 1526. 0.77 g				1	
<i>Ribe</i>					
*40. Brb. t. v. med scepter.) (✠ mellem tre buer. Hbg. 49. Bruuns dubl. 117. 0.77, 0.78 g				3	
41. Opløst brb.) (0.68 g				1	
<i>Hedeby</i>					
42. Tværskrift) (Kors mellem fire buer. Hbg. 50. Bruun 1542. 0.56, 0.65 g				2	
43. 0.77 g				1	
44. 0.62 g				1	
45. Samme forsidestempel som 44. 0.60 g				1	
46. 0.65 g				1	
47. 0.63 g				1	
48. 0.70 g				1	
49. 0.58 g				1	
50. 0.59, 0.72 g				2	
*51. 0.68 g (0.33 g)				1	1
52. Samme forsidestempel som 51. 0.73 g				1	
53. 0.64 g				1	
54. Overklippet, brudstykke (0.12 g)					(1)

ENGLAND

ÆTHELRÆD II (978–1016)

			Hild.	Hele	Halve
<i>Derby (Deoraby)</i>					
*55. BLACAMAN	Syll. 121	1.44 g	E jfr. 347	1	
<i>Exeter (Eaxeceaster)</i>					
56. BYRSTAN	Syll. 159	1.26 g	A 484	1	
<i>Lincoln (Lincolne)</i>					
57. OSFERÐ Gennemboret.	Syll. 565	1.35 g	A 1816	1	

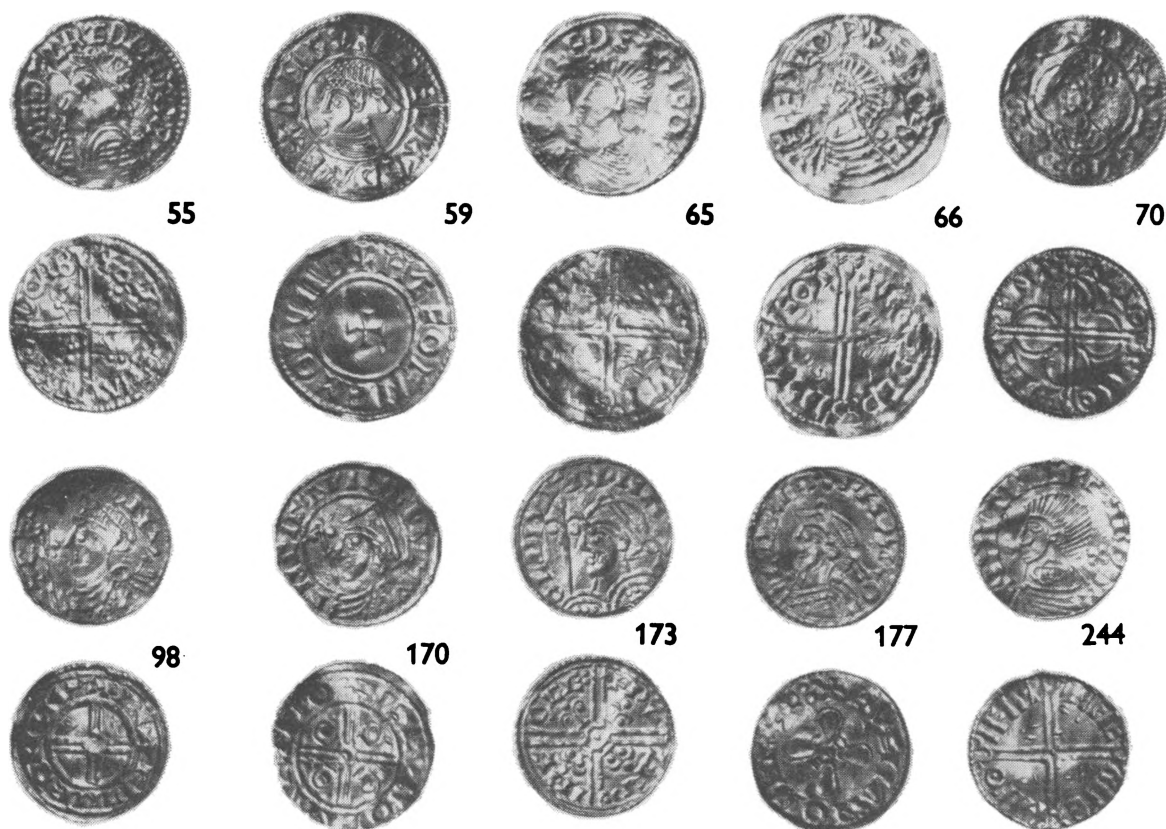

Fig. 6. Angelsaksiske mønter og en irsk mønt (nr. 244).

London (Lundene)

			Hild.	Hele Halve
58. EADWOLD.....	(= Syll. 778)	1.48 g	E 2438	1
*59. HÆFOCNF.....	Syll. 859	1.51 g	A mgl.	1

Romney (Rumenea)

60. LEOFWIE	Syll. 1071	1.35 g	D 3315	1
-------------------	------------	--------	--------	---

Stamford (Stanford)

61. GODÆG	Syll. 1128	1.28 g	A 3479	1
62. GODWINE Gennemboret og defect.	Syll. 1139 (1.15 g)		C 3524	1

Thetford (Theodford)

63. EDWINE	(= Syll. 1211)	1.26 g	A 3727	1
------------------	----------------	--------	--------	---

Winchester (Winceaster)

64. SIBODA	Syll. 1427	1.06 g	A 4306	1
------------------	------------	--------	--------	---

Efterligninger med forvanskede omskrifter

*65. +ÆDEREDEXPIGOL +NIHTILNE·ISITV	Syll. 1484	1.73 g	D 3411	1
*66. +EDO+L OEDLOP +EΘ ΘEP LHC EOC		1.45 g	D mgl.	1

KNUD DEN STORE (1016–35)

<i>Bath</i> (Bathan)		Hild.	Hele Halve
67. . . FOLD (Alfold).....	(061 g)	G 40	1
<i>Bruton</i> (Briutune)			
68. ÆLFWINE	0.70 g	E 110	1
<i>Canterbury</i> (Cæntwarabyrig)			
69. GODRIC.....	1.02 g	E cfr. 139	1
*70. LIOFNOÐ	1.14 g	E cfr. 165	1
<i>Colchester</i> (Colenceaster)			
71. GODRIC.....	0.92 g	E jfr. 220	1
<i>Crewkerne</i> (Crucern)			
72. . . . NAS (Winas) Itu og defect.	(0.65 g)	E jfr. 264	1
<i>Dover</i> (Doferan)			
73. . . . SIGE (Cinsige)	(0.51 g)	H cfr. 295	1
74. CINSTAN.....	0.67 g	H 300	1
75. LEOFWINE	0.97 g	G 337	1
<i>York</i> (Eoferwic)			
76. CRVCAN	0.97 g	H jfr. 537	1
77. CRVCAN	1.07 g	H 545	1
78. FARGRIM.....	1.10 g	G 574	1
79. GOD . . . (Godman).....	(0.50 g)	H cfr. 617	1
80. HILDOLF	1.08 g	G 651	1
81. Som 80.	0.92 g	G 654	1
82. HIL	(0.59 g)	G 653	1
83. HILDOLF	0.96 g	G mgl.	1
84. OSGOD	1.10 g	H 694	1
85. OSGOT	0.89 g	G 708	1
86. OÐIN	1.05 g	H 716	1
87. SVNOLF.....	1.05 g	G 784	1
88. . . IOLF Brudstykke	(0.51 g)	G jfr. 780/3	(1)
89. SVRTINC.....	1.01 g	G cfr. 793	1
90. WIÐRIN	0.87 g	G 840	1
91. WI Defect	(0.72 g)	G jfr. 843	1
92. WVLNOÐ	0.97 g	G 850	1
93. WVLNOÐ	1.12 g	H 861	1
<i>Gloucester</i> (Gleawceaster)			
94. ÆGELRIC	1.15 g	H 958	1
95. SIREÐ	1.11 g	H mgl.	1
<i>Cambridge</i> (Grantabricge)			
96. LEOFSIGE	0.92 g	E 1047	1
97. WVLSIGE	1.08 g	G 1077	1

<i>Huntingdon (Huntandune)</i>		Hild.	Hele Halve
*98. WVLFWINE	0.82 g	H mgl.	1
<i>Lewes (Læwes)</i>			
99. EDWINE	1.07 g	H 1269	1
<i>Chester (Leigceaster)</i>			
100. LEOFNOÐ Bruun 358.	1.14 g	G 1366	1
<i>Leicester (Leherceaster)</i>			
101. G (Ægelwig). Defect.	(0.59 g)	G 1440	1
<i>Lincoln (Lincolne)</i>			
102. ASLAC	1.01 g	G 1506	1
103. Som 102.	1.02 g	G 1508	1
104. ASLAC	0.87 g	G mgl.	1
105. GODD	0.90 g	G mgl.	1
106. GODRIC	0.76, 0.90 g	H 1547	2
107. GODRIC	0.90 g	H jfr. 1550	1
108. LIFINC	1.01 g	H 1633	1
109. LIFINC	1.18 g (0.50 g)	H 1637	1 1
110. MATAÐAN	1.11 g	H 1655	1
111. OSLAC	1.00 g	H 1706	1
112. SWARTBRAND Itu.	(0.61 g)	G cfr. 1754	1
113. AND	(0.41 g)	G cfr. 1754	1
114. SWEARTINC	1.21 g	H 1759	1
115. WEDLOS Bruun 473.	1.10 g	H 1793	1
<i>London (Lundene)</i>			
116. ÆLFGET	1.02 g	G 1885	1
117. ÆLFWERD	1.02 g	G 1918	1
118. ÆLFWINE Itu.	0.68 g	G 1976	1
119. BRVNINC	1.00 g	G 2105	1
120. BRVNMAN	0.79 g	G mgl.	1
121. BRVNMAN	0.95 g	H 2115	1
122. EADWOLD	0.93 g	H 2207	1
123. EDWIIG	0.86 g	G cfr. 2299	1
124. EDWINE	1.05 g	H 2316	1
125. EDWOLD Itu og gennemboret to gange. ...	(0.97 g)	E cfr. 2324	1
126. ... DERE (jfr. Godere)	(0.72 g)	E jfr. 2383	1
127. GODWINE	0.73 g	E 2480	1
128. INE Defect.	(0.80 g)	E 2481	1
129. GODWINE Itu.	0.90 g	G 2482	1
130. GOD	(0.54 g)	G jfr. 2483	1
131. GOINC	1.13 g	H 2493	1
132. LEOFRED	0.70 g	G 2517	1
133. LEOFRIC	0.75 g	H cfr. 2527	1
134. Som 133.	0.95 g	H cfr. 2527	1

		Hild.	Hele Halve
135. LEOFSTAI	1.12 g	E 2542	1
136. LEOFWOLD	0.99 g	G 2590	1
137. LEO	(0.49 g)	G	1
138. LIFINC.....	0.99 g	H 2624	1
139. WVLFGAR	0.98 g	E 2758	1
140. WYNSIGE.....	1.02 g	G 2830	1
141. WYNSIGE.....	1.12 g	H jfr. 2838	1
<i>Norwich (Northwic)</i>			
142. MANA.....	1.13 g	H 2959	1
143. RINGV.. (Ringulf).....	(0.37 g)	E mgl.	1
<i>OXFORD (Oxnaford)</i>			
144. COLEMAN.....	1.40 g	E jfr. 3017	1
145. GODWIN (Godwine).....	(0.58 g)	G cfr. 3032	1
<i>Salisbury (Serebyrig)</i>			
146. GODWINE	1.06 g	H 3169	1
<i>Stamford (Stanford)</i>			
147. IAN (Ægisman?)	(0.51 g)	G	1
148. FÆRGRIM	1.03 g	H 3254	1
149. LEODÆII	1.10 g	H 3289	1
150. LEOFDÆI.....	1.08 g	H jfr. 3290	1
151. LEOWINE Revnet.....	0.98 g	H 3320	1
152. OSWOLD	1.04 g	G 3343	1
153. ðVRSTAN.....	1.06 g	G 3352	1
154. ðVRVLF	1.09 g	H 3364	1
155.	(0.52 g)	G	1
<i>Southwark (Suthgewere)</i>			
156. SWR.. NC (Swrlinc). Itu og defect.	(0.74 g)	E 3421/2	1
<i>Thetford (Theodford)</i>			
157. ÆLFWINE	1.02 g	G 3450	1
<i>Wilton (Wiltune)</i>			
158. ÆLSTAN	1.01 g	G 3650	1
<i>Winchester (Winceaster)</i>			
159. GODWINE	1.07 g	G 3747	1
160. LADMÆR	1.17 g	G 3768	1
161. SWILEMAN	1.15 g	H 3831	1
162. WVLNOÐ	1.15 g	H 3864	1
163. A	(0.51 g)	H	1
164. AH	(0.58 g)	H	1
<i>Ubestemmeligt møntsted</i>			
165. EADWIN.	(0.53 g)	E	1
166. GOD.. .. (NB: 1/4)	(0.30 g)	G	(1)

<i>Lincoln (Lincolne)</i>			Hild.	Hele	Halve
189.	LEFWINE Bruun 1116.	0.81, 0.83 g	B 406	2	
190.	OSNVND	0.99 g	B 432	1	
191.	OÐGRIM Itu.	0.83 g	B 442	1	
192.	SWRTIIN	0.81 g	B 474	1	
193.	WV (jfr. Wulbrn)	(0.50 g)	B jfr. 488		1
194.	 D	(0.56 g)	B		1
<i>London (Lundene)</i>					
195.	ÆLFRIC	0.71 g	B mgl.	1	
196.	BRIHTMER	1.00 g	B 522	1	
197.	BRIHTM	(0.45 g)	B jfr. 522		1
198.	BR	(0.43 g)	Ba 526		1
199.	BRIHTMR	1.10 g	B 528	1	
200.	BRVNGAR Overbrudt.	0.91 g	B 537	1	
201.	BRVNGAR	1.09 g	B 544	1	
202.	EDRÆD	1.15 g	A 575	1	
203.	EDR . . Defect.	(0.63 g)	B 582	1	
204.	EDRIC	1.12 g	B 585	1	
205.	EDRIC Revnet.	0.92 g	B 588	1	
206.	EDWALD Itu.	0.82 g	B cfr. 596	1	
207.	GOLDSIIG	0.94 g	B mgl.	1	
208.	LEOFRD	0.93 g	B mgl.	1	
209.	LEOFRED Itu.	0.91 g	B 666	1	
210.	LEOFRIC	0.91 g	A 674	1	
211.	LEOFRIC	1.18 g	B jfr. 676	1	
212.	LEOFRNI	(0.39 g)	A mgl. jfr. 688		1
213.	LEOFWINE Bruun 1125.	0.79 g	A jfr. 697	1	
214.	LIFINC Overbrudt.	1.07 g	B 706	1	
215.	LIFINC	1.16 g	B 708	1	
216.	LIFINC	1.10 g	B 709	1	
217.	WVLFWINE	1.13 g	A 732	1	
218.	Som 217	1.10 g	A 734	1	
219.		(0.57 g)	A		1
220.	 D	(0.50 g)	B		1
<i>Norwich (Northwic)</i>					
221.	LEOFWINE	0.88 g	B 779	1	
222.	I (Manna?)	(0.45 g)	B cfr. 789		1
<i>Shrewsbury (Scrobesbyrig)</i>					
223.	WVLFRED	1.08 g	A 837	1	
224.	LEOFWNE	1.12 g	B 831	1	
<i>Nottingham (Snotingaham)</i>					
225.	SÆGRI . (Sægrim)	(0.45 g)	B mgl.		1

<i>Stamford</i> (Stanford)		Hild.	Hele Halve
226. ARCIL	1.15 g	B 867	1
227. LEOFRIC.....	1.15 g	A cfr. 908	1
228.	(0.63 g)	A	1
<i>Thetford</i> (Theodford)			
229. ÆGELMER	0.94 g	A 930	1
230. BRVNSTAN	1.16 g	B 946	1
231. LEOFWINE	1.12 g	A 955	1
<i>Wareham</i> (Werham)			
232. BLACAMAN	1.11 g	A mgl.	1
<i>Winchester</i> (Winceaster)			
233. EDWINE	0.89 g	B 1009	1
234. E	(0.56 g)	B	1
Ubestemmeligt møntsted			
235. ✠TVNIIIEONPIbE:	0.80 g	A	1
236. ✠BR· IICIR NhH OVN	0.92 g	B	1
237. ✠IIEO CDII IEO REI	1.13 g	B	1
238. LEOFEN ..	(0.52 g)	B	1
239. ARIILT Fragment.	(0.44 g)	B	1
240. .. LRI	(0.45 g)	B	1
241. .. WINE	(0.49 g)	B	1
242. (NB: 1/2 defect)	(0.30 g)	B	1

HARDEKNUD (1039–42)

243. ... HTWIN . (Brihtwine ?) (NB: 1/4).....	(0.29 g)	Aa	(1)
---	----------	----	-----

IRLAND

SIGTRYG SILKESKÆG (989–1029)

Efterligninger af Æthelreds Type D med forvanskede omskrifter

*244. +IHTRICRE+IRDIIR +IFIE RLVE HIIØ IFIM	1.22 g	Roth 56	1
245. +IHTRCRE+IDIFHI +HII FIQ ØHIIIIII	1.24 g	Roth mgl., jfr. 61	1

TYSKLAND

ØVRE-LOTHRINGEN

246. Metz, bispedømme. Biskop Didrik II (1005–46). Metz	Dbg. 25...	3
247. — — — —	'Epinal — 27...	1
248. — — — —	Marsal — 29...	2
249. Verdun, bispedømme. Kejser Otto III (996–1002)		
og biskop Haimo (990–1024). Dbg. 96		2

NEDRE-LOTHRINGEN		Hele	Halve
250.	<i>Bryssel</i> (5 varianter). Dbg. 142	10	1
251.	<i>Namur</i> , grevskab. Albert III (1037–1105). Dbg. 164	2	
252.	<i>Lyttik</i> , bispedømme. Reinhard (1025–38). Dbg. 200	1	
*253.	— — — Ciney ... NHARDVS Brb. t. h.) (CE NACV oM Øjensynlig ikke tidligere publiceret. 1.40 g	1	
254.	<i>Maastricht</i> , Henrik II, konge (1002–14). Dbg. 242	1	
255.	— ? — — 1178	1	
RHINLAND			
256.	<i>Duisborg</i> . Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 311	1	
257.	<i>Cöln</i> . Otto I, konge 936–62. Dbg. 331, Hävernicks 34	4	
258.	— Otto III, konge 982–96. Dbg. 340, Hävernicks 162: Eftermøntning, Lyttik?	1	
259.	— — kejser 996–1002. Dbg. 341, Häv. 165: Eftermøntning ..		1
260.	— — — Dbg. 342, flere varianter, forvirrede og slidte	17	5
261.	— Henrik II, kejser 1014–24. Dbg. 350, Hävernicks 189	2	2
262.	— — — Dbg. 352, Hävernicks 231: Eftermøntning		1
263.	— — — Dbg. 358, Hävernicks 208 a: Eftermøntning, Remagen eller Andernach	1	
264.	— Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 357, Hävernicks 239 b: Eftermøntning	1	
265.	— — — Dbg. 359, Hävernicks 248	1	1
266.	— — — og ærkebiskop Pilgrim (1021–36). Dbg. 379, Häv. 244	1	
267.	— — — — — Dbg. 380, Häv. 232 og variant	2	2
268.	— — — — — Dbg. 281, Häv. 222	2	2
269.	— — — — — Variant (templet med rundt tag)	3	2
270.	— — — — — Dbg. 383, Häv. 228 a: Eftermøntning	1	
271.	— — — — ærkebiskop Herman II (1036–56). Dbg. 385, Häv. 251	9	5
272.	— — — — — Dbg. 386 b, Häv. 266	1	
273.	<i>Andernach</i> . Kejser Conrad II og ærkebiskop Pilgrim. Dbg. 446, Häv. 711	1	1
274.	— — — — — Dbg. 449 b, Häv. 730 b ...	1	
275.	— — — — — Variant (ILIGI)	1	
276.	— — — — — Dbg. 454, Häv. 714: Efter- møntning	3	1
277.	<i>Trier</i> . Henrik II, konge 1002–14 (kejser 1014–24) og ærkebiskop Poppo (1016–47). Dbg. 466	2	
278.	— — — Dbg. 466. Variant	1	1

FRISLAND

Hele Halve

279. Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 495	1	
280. <i>Utrecht</i> . Henrik II, konge 1002–14. Dbg. 539	1	
281. — Biskop Bernold 1027–54. Dbg. 543	1	
282. <i>Deventer</i> . Henrik II, kejser 1014–24. Dbg. 563	1	
283. — — — — Dbg. 564	7	
284. — Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 566 b	9	
285. <i>Thiel</i> . Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 582. 5 varianter	5	
286. ? HNIR Hånd. ✠MNVNRNEN Kors. (cf. Deventer)	1	

SAKSEN

287. Bernhard I, hertug 973–1011. Dbg. 587	1	
288. Conrad II, 1024–39 og Bernhard II, hertug 1011–59. Dbg. 591	2	
289. Ditmer, greve – 1048. Dbg. 1291	5	
290. <i>Quedlinborg</i> , frueabbedi. Dbg. 614	1	
291. <i>Magdeborg</i> . Dbg. 648	1	
292. — Dbg. 648 e	1	
293. »Venderpenning«, efterligning af Magdeborgs mønt. Dbg. 1330	1	
294. <i>Hildesheim</i> . Biskop Godehard 1022–38. Dbg. 712 a	1	
295. — Dbg. 714	1	
296. — Dbg. 718	1	
297. <i>Soest</i> . Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 742. Hæv. 852	2	3
298. <i>Dortmund</i> . Henrik II 1002–14–24. Dbg. 752	2	
299. — Conrad II, konge 1024, kejser 1027–39. Dbg. 754	2	
300. — — Dbg. 756	2	
301. <i>Hameland</i> . Vreden. Grev Wigman, 967–1016. Dbg. 1229	4	
302. Otto-Adelheid. Dbg. 1167 med 36 varianter	64	7

Se s. 58.

FRANKEN

303. <i>Mainz</i> . Henrik II, konge 1002–14. Dbg. 785	5	
304. — Conrad II, konge 1024–7. Dbg. 789	5	
305. — — kejser 1027–39. Dbg. 790	27	1
306. <i>Speier</i> . Otto I, kejser 962–73. Dbg. 825	1	
307. — Dbg. 836	11	
308. Mainz eller Speier (slidte)	4	
309. <i>Worms</i> . Otto II eller III, 973–83–1002. Dbg. 844	1	
310. — Henrik II, 1002–24. Dbg. 845	25	
311. <i>Würzburg</i> . Otto III, kejser 996–1002. Dbg. 856	2	
312. — Dbg. 859	3	
313. — Variant (+ i stedet for o i kirken)	1	
314. — Dbg. 861	1	
315. — Biskop Bruno, 1034–45. Dbg. 864	1	
316. <i>Erfurt</i> . Bardo, ærkebiskop af Mainz, 1031–51. Dbg. 878. 2 var.	5	

Fig. 7. Tyske mønter.

SVABEN

Hele Halve

317. <i>Breisach</i> . Henrik II, 1002–24. Dbg. 1272 a	1	
318. <i>Strasborg</i> . Henrik II, 1002–24. Dbg. 920	1	
319. <i>Villingen</i> . Grev Berchtold ca. 1030. Dbg. 1378	1	1
320. — .. RCTO .. Kors.) (To tårne. Dbg. mgl.		1
321. <i>Basel</i> ? Ubestemmelig, men af svejtsisk fabrik med quadratum incusum. Dbg. mgl. 0.59 g 24 mm	1	

BAJERN

322. <i>Regensburg</i> . Conrad II, kejser 1027–39, og Henrik den Sorte, som hertug VI, 1026–8, som konge III, 1028–40. Dbg. 1094. 5 varianter	5	
323. <i>Salzburg</i> . Conrad II, kejser 1027–39. Dbg. 1141. 2 varianter	2	
<i>Ubestemte (ubestemmelige)</i>		
324. Ulæselig, forvanskede bogstaver. Kronet brb. t. h.) (Fugl eller blomst. Neder-Lothringen ? Dbg. 1277	1	
*325. Ulæselige omskrifter. Hoved t. h.) (Kors, kugler i vinklerne. Dbg. mgl. 0.85 g	1	
326. ✠EIIDON.D.EA·OIR Kronet brb. t. v.) (✠OREDNI·OIVIDDII (retrograd) Midtkors. Dbg. mgl. 1.31 g	1	
*327. VVO Brb. t. v.) (Omskrift ? Kors med kløverblad i vinklerne. Dbg. mgl. 0.70 g	1	
*328. .. HVONRA ... Kors med .. i vinklerne.) (✠N ... A· Kirke. Dbg. mgl. 0.48 g. Halvpenning. Conrad II (1024–39)	1	
329. ✠VON ... Kors med o og * i to vinkler.) (Spor af omskrift. Kirke. Dbg. mgl. 0.49 g. Halvpenning	1	
330. IÑC) (Ulæselig omskrift. Midtkors. Dbg. mgl. 0.91 g	1	
*331. ... GEOCT ... I midten A) (... OIT ... Kors med * i vinklerne. Dbg. mgl. 0.99 g	1	
332. Utydeligt præg.) (... NIE ... Kors. Dbg. mgl. 1.02 g	1	
333. ... OIMVCO ... Utydeligt præg.) (... IINIEOII ... Midtkors. Dbg. mgl. Overklippet halvpenning. 0.65 g		1

334. Utydeligt præg.) (Spor af omskrift. Kors med I i to og * i to andre vinkler. Dbg. mgl. Halvpenning. 0.53 g	Hele Halve 1
335. Utydeligt præg	1
336. Utydeligt præg. Halvpenninge: 0.40–0.64 g	5
337. Utydeligt præg, Brudstykker	(4)
338. Blanketter uden spor af præg 0.87–1.39 g	11

BØHMEN

339. Bretislav I, hertug 1037–55. Fiala pag. 289 nos. 689/687	1
---	---

UNGARN

340. Stephan I den Hellige, konge 997–1038. CNH pag. 52 no. 1	1
341. — Variant	1

ITALIEN

342. Verona. (Conrad II, kejser 1027–39 ?). CNI VI pag. 259 no. 4	4
pl. XXIII 18	

Sølv-sager:

1. Rosetformet broche, 31 mm. På bagsiden påloddet øsken til ophængning samt et par pålodninger, hvor smykket i datiden har været overbrudt. NM II D 5793. 4.38 g. Skovmand pag. 149 no. 1 [9]. – Et ganske lignende smykke fremkom i sølvskatten fra Kelstrup, Stillinge sogn, Slagelse herred 1859, nedlagt ca. 1030. Det har på bagsiden påloddet charnier og nåleskede, hvor tornen mangler, lige som en påloddet øsken til ophængning er afbrudt. NM II 18634. Afbildet fig. 8 litra A. 5.03 g. Skovmand pag. 154 no. 1.
2. Tre små brudstykker, antagelig af et større, cirkelrundt smykke med pålagte snørkelornamenter og bred snorekant. Kun to stykker (18×12 mm, 0.86 g og 17×13 mm, 0.59 g) foreligger nu; det tredje stykke er bortkommet under magasineringen i krigens tid. NM II 5794. Skovmand pag. 149 no. 2.
3. Tre sammenhørende stumper af en tynd sølvplade med en indridset tegning af en økse. 17×18 mm, 0.88 g. NM II 5796. Skovmand pag. 149 no. 3.
4. Afklippet stump af en tynd sølvplade, 19×19 mm, 2.41 g. NM II 5798. Skovmand pag. 149 ad no. 3.
5. Fingerring, dannet af en trind, mod enderne tilspidset stang. Indre tværmål 19, ydre 25 mm, 4.63 g. NM II 5795. Skovmand pag. 149 no. 4.
6. Tynd, trind forbukket sølvstang med øsken i enden, ca. 100 mm, hvis udfoldet, 3.23 g. NM II 5797. Skovmand pag. 149 no. 5.

9. Roar Skovmand: De danske Skattefund fra Vikingetiden og den ældste Middelalder indtil omkring 1150. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1942.

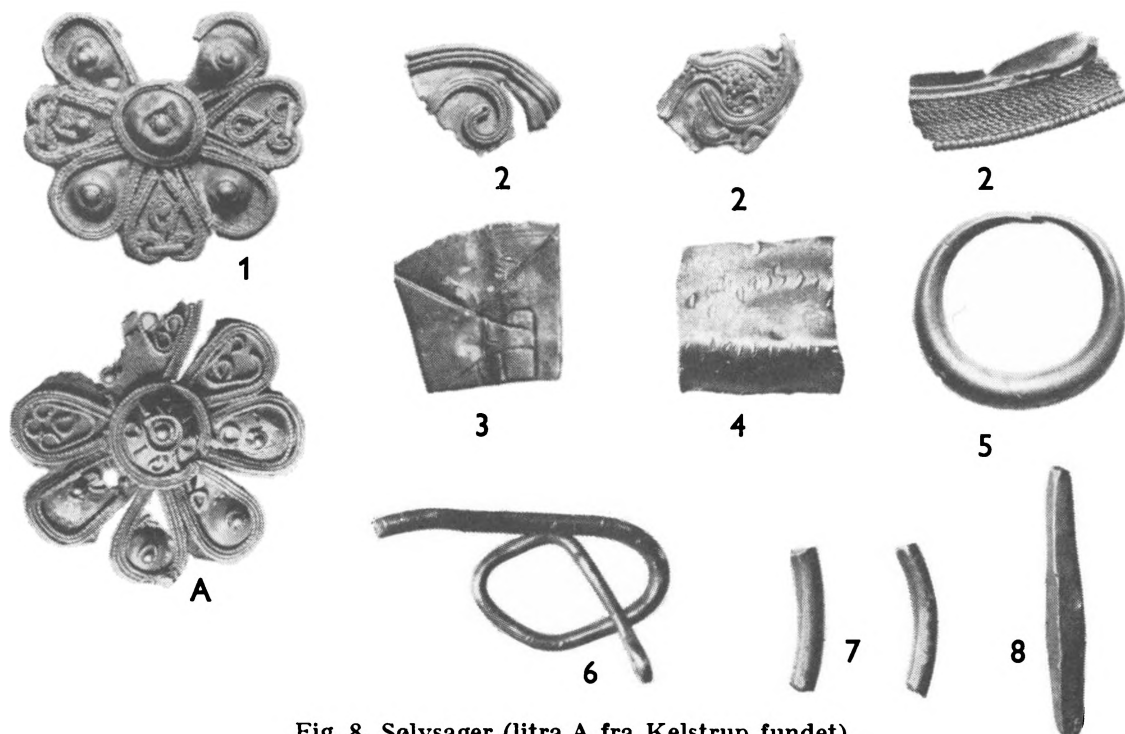

Fig. 8. Sølvsager (litra A fra Kelstrup fundet).

7. To let bøjede afhuggede stumper af trinde sølvstænger, 18 mm, lange 1.33 og 1.17 g. NM II ad 5798. Skovmand pag. 149 ad no. 5.
8. Lille firsidet sølvstang, 30 mm, 2.27 g. NM II ad 5798, Skovmand pag. 149 no. 6.
Et par stumper af tyndt, brunt læder, rester af den pung, hvori mønterne og sølvsagerne har ligget.

Som det fremgår af foranstående fortegnelse, var der ingen mønter fra Magnus den Gode (1042–7), ej heller fra Edvard Bekenderen (1042–66) eller fra den tyske konge Henrik III (1039–46–54) i pengesummen. De yngste danske og angelsaksiske var fra Hardeknud (1035–39–42), de yngste fremmede mønter var fra grev Albert af Namur (1037–1105) og fra hertug Bretislav I af Bøhmen (1037–55).

To nærbeslægtede møntfund med slutmønt fra Harald Harefod i England kan nævnes her som nedgravet på samme tid. Det ene blev fremdraget 1848 på godset Farve i det østlige Holsten en halv mils vej fra Oldenburg (Stargard) og omfattede ca. 4000 mønter + sølvsager til en samlet vægt af ca. 10 pund, med slutmønt fra hertug Bretislav I (1037–55) og Stade, hvor Bremerbispen fik møntret 1038[10]. – Det andet fund blev gjort 1905 i Vesterland på Sild og var på 114 mønter + et enkelt sølvspænde til samlet vægt af 139 g; desuden var her endnu en slutmønt fra Stade (1038 ff.)[11].

10. Dr. Julius Friedlaender und Prof. Karl Müllenhoff: Der Silberfund von Farve. Fünfzehnter Bericht der Schleswig-Holstein-Lauenburgischen Gesellschaft für die Sammlung und Erhaltung vaterländischer Alterthümer (Kiel 1850) S. 1–60. P. Brock: Formentlige Vidnesbyrd om vendiske Indfald i Danmark. Aarbøger f. n. O. o. H. 1871 s. 378 f.

11. Erwin Nöbbe: Münzfund von Westerland auf Sylt. Mitteilungen des anthropologischen

Naturligvis kan disse pengesummer være gemt hen af mange private årsager; men hvis man tør tillade sig at fremføre en ganske løs gisning, så er det nærliggende at tænke på det store vendiske hærtog 1043. Venderfyrsten Ratibors otte sønner trængte, til hævn for deres af danske dræbte fader, med en talstærk hær ind i Sønderjylland, som de hærgede helt hen til Ribe. På budskabet om, at kong Magnus kom med den dansk-norske ledingsflåde til Hedeby, vendte de om og blev fuldstændig slået på Lyrskov hede (ca. 5 km nord for Slesvig) den 28. september. Selv om afstanden mellem Vrads og Ribe er ret stor (i fugleflugt ca. 90 km), kunde rygten om vendernes plyndringer vel foranledige en forsigtig bonde til at skjule sit liggendefæ.

HENVISNINGER

- Bruun: L. E. Bruuns Mønt- og Medaillesamling, Kbh. 1928. Samlingen er siden 1925 deponeret i Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg. Under forudsætning af hans testamentariske bestemmelser 1921 bortbyttedes et udvalg af 28 danske og dansk-engelske mønter (doubletter) fra Kongsø-fundet uanset, at det stred mod den siden 1892 indførte praksis, at fund skal holdes samlede (Bytte-protokol 1589).
- Bruuns dubl.: L. E. Bruuns Doubletsamling af Mønter og Medailler. Auktion Kbh. 12. okt. 1925 nr. 44, 63, 87, 93, 111, 117.
- CNH: Corpus Nummorum Hungariae, verfasst von Dr. Ladislaus Réthy, eingeteilt und übersetzt von Prof. Dr. Günther Probst-Graz. Graz 1958 pag. 52.
- CNI: Corpus Nummorum Italicorum VI. Roma 1922.
- Dbg.: Hermann Dannenberg: Die deutschen Münzen der sächsischen und fränkischen Kaiserzeit I–IV. Berlin 1876–1905.
- Erslev: Kr. Erslev: Roskildes ældste Mønter. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1875 s. 117–187.
- Fiala: Eduard Fiala: České Denáry. V. Praze 1895.
- Häv.: Walther Hävernich: Die Münzen von Köln vom Beginn der Prägung bis 1304. Köln 1935.

Vereins in Schleswig-Holstein. 1905. S. 78–93. Ragnar Blomqvist, Anders W. Mårtensson: Thulegravningen 1961 (Lund 1963) omhandler s. 27 en mønt fra Stade, af samme type som den her nævnte; den er fundet ved udgravningen. I note 8 s. 41 meddeles, at »mynttypen (är) påvisbar i fynd tidigast från 1050«, og mønten er derefter s. 31 fig. 13, dateret til ca. 1050. Dette er imidlertid urigtigt. Vera Jammer, som dog ikke kender møntens forekomst i Kongsø-fundet, har i sit i note 7 anførte arbejde s. 129 nr. 81 dateret Farve-fundet til »um 1040« og s. 167 nr. 440 Westerland-fundet ligeledes til »um 1040«. Hun udtaler sikkert med rette s. 82: »Kurz vor 1040, unmittelbar nach dem 1038 ausgestellten königlichen Privileg, beginnt auch der Erzbischof von Hamburg-Bremen in Stade zu münzen.« (Jfr. samme udsagn s. 54).

- Hbg.: P. Hauberg: Myntforhold og Udmyntninger i Danmark indtil 1146. Kbh. 1900.
- Hild.: Bror Emil Hildebrand: Anglosachsiska mynt i Svenska Kungliga Myntkabinettet funna i Sveriges jord. Stockholm 1881.
- Roth: Bernard Roth: The Coins of the Danish Kings of Ireland. The British Numismatic Journal vol. VI 1910, pag. 55–146.
- Syll.: Sylloge of Coins of the British Isles. Royal Collection of Coins and Medals. Nationalmuseum. Copenhagen. Part II Æthelræd II. (I trykken). Alle de herværende angelsaksiske mønter vil blive udgivne med afbildninger i denne publikation.
- Brb: Brystbillede.
*: mønten afbildes her.

GEORG GALSTER

THE COIN-FIND FROM THE KONGSØ PLANTATION

The hoard was found on the 14th of January 1905 by a small-holder who was digging for sand in a hill of the Kongsø Plantation in Jutland. There were 662 coins and 13 silver ornaments in a crumbling leather purse. The following description accounts for 83 coins from Denmark, 192 from England, 370 from Germany, and nine others. Of the Danish coins four were of Cnut the Great (1018–35), and the remainder 79 of Harthacnut (1035–42). Coin no. 1 is remarkable because the reverse legend states that it was *carved* by ILVE (Illugi). Of the Anglo-Saxon coins, 12 were of Aethelred (978–1016), 107 of Cnut the Great (1016–35), 72 of Harold Harefoot (1035–39), and one of Harthecnut (1039–42).

No. 65 has blundered legends, and SITV stands, maybe, for Sigtuna in Svealand; if so, the coin was struck for Olof Skotkonge.

The most recent German coins were struck for count Albert III (1037–1105), no. 251. Furthermore, there is a coin of the Bohemian duke Bretislav I (1037–55).

The treasure seems having been hidden at the same time as the larger find on the estate Farve in East-Holsten (1848, about 4000 coins), and the find in Westerland on the island of Sild (1905, 114 coins).

A reason for the concealment may perhaps be found in the Wendic warfare in 1043. Southern Jutland was plundered as far as Ribe. The Wends, however, were stopped on the way back and completely destroyed by king Magnus the Good (1042–7) with the Danish-Norwegian army, at Lyrskov Heath, north of Slesvig, on September 28, 1043.